במדבר

א. אין פסוק [1] „ואת אהרן ואת בניו תפקוד ושמרו את כהונתם והזר הקרב יומת", איז רש"י [2] מפרש די וועדטער „ושמרו את כהונתם" — „קבלת דמים וזריקה והקטרה [3] ועבודות המסורות לכהנים". ד. ה. רש"י לערנט אז „כהונתם" מיינט — די עבודות פון די כהנים, און „ושמרו את כהונתם" — מ'זאל ניט דערלאזן א „זר" צו טאן איינע פון די עבודות [4] („והזר הקרב יומת").

דער אבן עזרא [5] אבער טייטשט „ושמרו את כהונתם" — „שלא יבואו לידי פסלות". ד. ה. די כהנים דארפן זיך היטן (זייער כהונה) אז זיי זאלן ניט ווערן פסול לכהונה (דורך טומאה וכו').

דאַרף מען פאַרשטיין: פון וואַנעט נעמט רש"י צו טייטשן דעם וואַרט „כהונתם" (ניט כפשוטו — די כהונה אַליין), כפירוש האבן עזרא — נאַר „עבודות המסורות לכהנים" [6] ?

---

1) פרשתנו ג, י.

2) בד"ה השני. וראה לקמן בפנים ס"ג השייכות דפרש"י זה לד"ה הראשון.

3) בדפוס ראשון (וכן בכמה כת"י) דרש"י: והקטר.

4) ראה גם אברבנאל וספורנו כאן.
במשכיל לדוד מפרש שכוונת רש"י היא ד„ושמרו" פירושו „שתהי' (העבודות) דוקא בטהרה" • (ע"י"ש). אבל פירוש זה לא נרמז אפילו ברש"י [משא"כ אם „ושמרו את כהונתם" הוא הקדמה ל„והזר הקרב יומת" — שאז אי"צ רש"י לפרש במה היא השמירה].

5) ועד"ז פי' בחזקוני כאן.

6) משא"כ בפ' קרח (יח, ז) שמפורש „(תשמרו את כהונתכם) לכל דבר המזבח וגו'".

•) ויש שפירשו כן גם כוונת הראב"ע דלקמן בפנים.

[מ'קען ניט זאגן, אז רש"י'ס הכרח איז פון דעם סיום הפסוק „והזר הקרב יומת", וואס רעדט וועגן א זר וואס טוט איינע פון די עבודות הכהנים און דערפון איז מוכרח אז אויך אין התחלת הכתוב רעדט זיך וועגן עבודות הכהנים — ווייל אויב אזוי, וואלט רש"י אין זיין דבור־המתחיל מעתיק געווען אויך די וועריאנט פון סיום הפסוק, אדער לכה"פ זיי מרמז געווען דורכן וואַרט „וגומר".

און דער טעם פארוואס ס'איז טאקע ניט קיין הכרח פון דעם סיום הפסוק איז פשוט, ווייל מען קען זאגן אז „והזר הקרב יומת" איז ניט קיין המשך הענין פון „ושמרו את כהונתם", נאר ס'איז א צווייטער ענין].

אויך דאַרף מען פאַרשטיין: פארוואס איז רש"י מעתיק אין דעם דבור־המתחיל אויך די וועריאנט „ושמרו את" — און ער באגונגט זיך ניט צו מעתיק זיין נאַר דעם וואַרט (וועלכען ער איז מפרש „כהונתם" ?

ב. לערנענדיק דעם פירוש רש"י קומט אויס בהשקפה ראשונה, אז „קבלת דמים וזריקה והקטרה" זיינען דוגמאות פרטיות פון די „עבודות המסורות לכהנים".

אבער אויב מ'זאל אזוי לערנען — איז ניט מובן:

א) די אריכות אין רש"י — (א) צוליב וואס דאַרף רש"י בכלל ברענגען דוגמאות ? ער האט געדארפט זאגן בקיצור: „עבודות המסורות לכהנים". (ב) אויב צוליב שולל זיין די עבודות פאר קבלת דמים, פאסט דאך, לכאורה,

דער לשון „מקבלה ואילך“ [7] עבודות המסורות לכהנים“. (ג) אויב רש“י דאַרף יע מפרט זיין דוגמאות — פאַרוואָס עפעס דריי דוגמאות?

ב) דער סדר אין רש“י — פריער די דוגמאות און דערנאָך „ועבודות המסורות לכהנים“, בעת עס האָט געדאַרפט זיין אַ פאַרקערטער סדר: פריער „עבודות המסורות לכהנים (דער כלל — און דערנאָך די פרטים) כגון קבלת דמים וכו'“.

ג) ועיקר: וויבאַלד אַז קבלה זריקה והקטרה זיינען, כנ“ל „עבודות המסורות לכהנים“ האָט געדאַרפט שטיין „ושאר עבודות המסורות לכהנים“?

פון דעם איז מובן, אַז רש“י מיינט צו זאָגן, אַז „ושמרו את כהונתם“ איז כולל צוויי סוגים: (א) „קבלת דמים וזריקה והקטרה“ — עבודות וואָס זיינען ניט „מסורות לכהנים“. (ב) „(אַ צווייטער סוג) עבודות המסורות לכהנים“.

איז דאָך תמוה:

א) רש“י אַליין האָט שוין מפרש געווען אין אַנהויב פ' ויקרא [8]: „מקבלה ואילך מצות כהונה“ — היינט ווי קען מען זאָגן אַז „קבלת דמים וזריקה והקטרה“ זיינען ניט פון די „עבודות המסורות לכהנים“?

ב) אויב מ'זאָל געפינען אַ הסברה פאַרוואָס „קבלת דמים וכו'“ זיינען ניט קיין „עבודות המסורות לכהנים“ — איז ניט מובן: פון וואַנעט נעמט רש“י די הוכחה, אַז „(ושמרו את) כהונתם“ מיינט אויך אַזעלכע עבודות וואָס זיינען ניט „מסורות לכהנים“?!

ג. דער ביאור אין דעם:

דער הכרח צו לערנען אַז „ושמרו את כהונתם“ מיינט ניט עצם הכהונה (כפירוש האבן עזרא), נאָר די „עבודות המסורות לכהנים“: דער פסוק קומט דאָך אָנזאָגן אַ נייעם תפקיד ומינוי פון אהרן ובניו, ווי רש“י [9] טייטשט „תפקוד“ — „לשון פקידות כו'“. אויב „ושמרו את כהונתם“ מיינט דאָס וואָס כהנים דאַרפן זיך היטן „שלא יבואו לידי פסול“ (אין זייער כהונה), איז עס דאָך ניט קיין נייער תפקיד [10] — אויף דעם זיינען זיי שוין אָנגעזאָגט געווארן אין פ' אמור [11] (ווי אַ כהן דאַרף זיך היטן) [12].

דעריבער לערנט רש“י אַז דער תפקיד חדש באַשטייט דאָ אין דעם וואָס זיי דאַרפן היטן אַז אַ זר זאָל ניט טאָן „עבודות המסורות לכהנים“; „ושמרו גו' והזר הקרב יומת“ רעדט וועגן איין און דעם זעלבן מינוי.

דערמיט איז מובן פאַרוואָס רש“י איז מעתיק אין דעם דבור־המתחיל אויך די וועַרטער „ושמרו את“ — וואָס איז אַ לשון ציווי אויף אַ מינוי — ווייל די הוכחה אויף זיין פירוש איז פון דעם וואָס דער פסוק זאָגט דאָ אַז אַ נייעם תפקיד צו אהרן ובניו.

ד. רש“י באַווארנט דאָ אַבער נאָך אַ שאלה, וואָס מ'קען פרעגן אין דעם פסוק:

סיי די פריערדיקע פסוקים [13] און סיי

---

7) פרש“י ויקרא א, ה.

8) שם.

9) כאן בד“ה הראשון.

10) ובראב“ע כאן מפרש „תפקדם“ — „לתת פקודה כו'“.

11) ראה גם שמיני י, ט־יוד וברש“י שם. ועוד.

12) וגם: לפירוש הראב“ע אינה מובנת השייכות ד„ושמרו גו'“ לכללות פרשה זו.

13) ג, ה ואילך.

די ווייטערדיקע פסוקים[14] ריידן וועגן די לויים (זייער עבודה, מנין וכו') — איז ווי פאסט אריין אינמיטן דער ציווי ומינוי צו — אהרן ובניו — כהנים — „ושמרו את כהונתם"? דער ארט פון דעם מינוי וואלט, לכאורה, געדארפט זיין פריער[15] וואו די תורה זאגט „אלה שמות בני אהרן הכהנים המשוחים אשר מלא ידם לכהן", אדער כיו"ב.

דערפון פארשטייט מען, אז פון דעם וואס מ'לערנט פריער וועגן דער עבודה פון די לויים, וואלט מען געקענט ארויסדרינגען אז א „זר" מעג יע טאן געוויסע עבודות אין משכן ומקדש, און דעריבער האט די תורה גלייך געדארפט באווארענען „את אהרן ואת בניו תפקוד גו' והזר הקרב יומת".

ה. דער ביאור אין דעם:

אויף דעם וואס שטייט פריער[16], אז די לויים דארפן היטן „משמרת בני ישראל", איז רש"י מפרש: „שכולן היו זקוקין לצרכי המקדש אלא שהלוים באים תחתיהם בשליחותם כו'";

און וויבאלד די לויים זיינען שלוחים פון אלע אידן „לצרכי המקדש", וואלט געווען אן ארט צו זאגן, אז די עבודות ביי וועלכע מ'געפינט אז אידן (אויך) ישראלים האבן זיי געטאן (כדלקמן), מעגן זיי, אדער — דארפן זיי נאכן הקמת המשכן געטאן ווערן דורך די לויים — „תחתיהם בשליחותם".

און דאס איז כוונת רש"י אין דעם וואס אויף „ושמרו את כהונתם" איז ער מפרש ומפרט: „קבלת דמים וזריקה והקטרה" — ווייל ביי די עבודות געפינט מען אז אלע אידן האבן עס פריער געטאן (כדלקמן ס"ו), און דעריבער וואלט געווען א הוי אמינא אז איצטער טוען עס די לוים „תחתיהם בשליחותם"; און דערפאר ווערט דא גלייך באווארנט „ושמרו את כהונתם והזר הקרב יומת".

פונדעסטוועגן איז זיך רש"י ניט מסתפק מיט דעם, און איז מוסיף (דעם צווייטן סוג) „ועבודות המסורות לכהנים", וואס דאס זיינען די עבודות וואס זיינען מלכתחילה איבערגעגעבן געווארן צו כהנים — הגם ס'איז ניטא קיין ס"ד אז אויך א (לוי) זר מעג זיי טאן: וויבאלד אז דא מוז זיין דער ארט פונעם ציווי „ושמרו את כהונתם" בנוגע צו „קבלת דמים וזריקה והקטרה", איז מובן אז די אזהרה „ושמרו את כהונתם" איז כולל וחל אויף אלע עבודות, אויך די וועלכע זיינען מלכתחילה „מסורות לכהנים", ואדרבה במכ"ש וק"ו.

ו. וואו געפינט מען אז בנ"י האבן געטאן די דערמאנטע עבודות, וואס דערפאר קען זיין א הו"א אז זיי געהערן אויך איצט (צו די בנ"י — היינו) צו די לוים (בשליחותם)?

— איז עס מפורש אין פשוטו של מקרא[17], אין פ' בא[18]: ביים קרבן פסח אין מצרים איז געווען דער ציווי: „ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות גו' ואכלו את הבשר גו' צלי אש גו' על כרעיו ועל קרבו". זעט מען *[18] אז אידן האבן געטאן דריי זאכן: (א) „ולקחו מן

14) שם, יא ואילך.
15) פסוק ג' (או אחרי פסוק ד').
16) פסוק ח'.

17) שלכן אי"צ רש"י לפרשו, כי מכיון שהוא סיפור מפורש בפשש"מ, בודאי אפילו ה„בן חמש" למקרא זוכר אותו.
18) יב, ז-ט.
*18) וגם ע"ד ההלכה כן הוא. וראה צפע"נ עה"ת פ' בא. וש"נ. וראה לקו"ש חכ"ו ע' 78 ואילך.

הדם" וואָס דאָס מיינט (ווי רש"י איז מפרש) "קבלת הדם"; (ב) "ונתנו גו'" (במקום) עבודת ה"זריקה"[19]; (ג) "צלי אש" — כעין עבודת ה"הקטרה"[20] (אויפן אש המזבח).

און דעריבער וואָלט מען געקענט מיינען, אז אויך ביי פּסח דורות [וואָס איז גלייך צו פּסח מצרים, וואָס דער־פאַר לערנט מען אַפּ כו"כ הלכות ביי פּסח דורות פון פּסח מצרים, ווי אַראַפּ־געבראַכט אין פרש"י פ' בא[21]] האָבן די עבודות אַ שייכות צו די אידן[22] און די לוים טוען עס "תחתיהם בשליחותם"; דערפאַר האָט מען גלייך אַנגעזאָגט "ושמרו את כהונתם, קבלת דמים וזריקה והקטרה כו'", כנ"ל[23].

ס'איז קיין קשיא ניט: ווי קען זיין אַ הוי אמינא אַז אַט די עבודות קענען געטאָן ווערן (אויך) דורך לוים, בעת רש"י לערנט אַרויס פון אַ פריערדיקן פּסוק אַז "מקבלה ואילך מצות כהונה" (כנ"ל ס"ב)? — וואָרום אַט דער פּסוק (ופרש"י) שטייט ביי עולה (און עד"ז ביי די אַנדערע קרבנות וואָס שטייען אין אַנהויב ספר ויקרא); מ'געפינט אַבער ניט אין פּסוק אַז אויך די עבודות פון פּסח דורות [און אַזוי אויך — פון מעשר[24] דאַרפן געטאָן ווערן נאָר דורך די כהנים[25].

ז. **די הוראה פון דעם אין עבודת ה':**

אויב עס איז אַזאַ חילוק והפרש צווישן די סוגי אידן גופא (וואָס — בכללות — שטייט[26] אויף זיי אַלע "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים גו'") — אַז אפילו אַזעלכע עבודות צו וועלכע

19) להעיר ג"כ מלשון רש"י (שם, כב) "לשלש המתנות".

20) ראה פסחים צו, א: "אימורי פסח מצרים היכא אקטרינהו.. שויסקי עבוד". ובמאירי שם: "שצלאום בשפוד ושרפום לשם גבוה". אבל בר"ח שם: "כלומר צלו אותם מיני מאכל ואכלום" [וכ"ה בערוך ע' שוויסקי. פסקי ריי"ד פסחים שם. וראה פרש"י קדושין ע, א ד"ה בר שויסקל]. וצ"ל שההיתר לאכלם הוא מפני שעדיין לא נצטוו על איסור חלב. אבל קשה לומר בפשש"מ שכל בנ"י אכלום, שהרי בודאי כו"כ מבנ"י קיימו כל התורה כולה עד שלא ניתנה, כמדובר כמה פעמים — וגם ע"פ פש"מ (לפרש"י).

ובכל אופן, מכיון שצלאום ע"פ הציווי (גם את"ל שאח"כ אכלום) הי"ז דוגמת הקטרה.

21) ראה לדוגמא: יב, ו (ד"ה קהל עדת ישראל). שם, מז ס". וראה פרש"י שם, יד (ועוד). רמב"ן שם, ט. וראה גם פרש"י בהעלותך ט, ג.

22) ולהעיר ע"ד ההלכה מדעת היראים (סימן תה. ובהשלם — תטו) דמצות קרבן פסח היא: "צוה הקב"ה את ישראל שיעשו את הפסח .. ועשיית הפסח היינו שחיטתו וזריקת דמו והקטר אימוריו .. ואע"פ שזריקת דמו כו' כהנים עושין ולא ישראל כיון שהקרבן של ישראל ובמצות ישראל עושין כו'".

*) שהרי לפרש"י (שם, מג) "בי"ד בניסן נאמרה להם פרשה זו" — היינו, שהדינים שבפרשה זו נאמרו לפסח מצרים (משא"כ להראב"ע שם), ונלמד מזה גם לפסח דורות, כבפנים.

23) ועפ"ז צ"ע מי עשו העבודות בפסח מדבר שהקריבו בי"ד ניסן בשנה השנית לצאתם ממצרים (בהעלותך ט, א ואילך) — שהרי הציווי דפרשתנו הי' לאח"ז "באחד לחדש השני גו'" (ריש פרשתנו).

אבל ראה פרש"י בהעלותך שם, ז: יזרק הדם עלינו בכהנים טהורים.

24) וגם בבכור נאמר רק לקמן (קרח יח, יז) "את דמם תזרוק גו' ואת חלבם תקטיר גו'". וא"כ קודם הציווי דפ' קרח מקום לטעות שאפ"ל ע"י הלוים [אבל יש לחלק — כי בכור צריך ליתן לכהן ואינו שייך כלל לישראל].

25) וע"ד ההלכה נלמד זריקה וכו' דפסח ומעשר ממש"נ בבכור (כנ"ל בהערה הקודמת) "את דמם תזרוק גו'" — זבחים לז, א — וא"כ צ"ל ע"י כהן ("תזרוק", "תקטיר").

אבל: (א) הכתוב נאמר לאחרי פרשתנו (כבהערה הקודמת). (ב) ועיקר: דרשה הנ"ל לא הובאה בפרש"י, פשוטו של מקרא.

26) יתרו יט, ו. ובבעה"ט שם: כהנים גדולים. [אבל בפרש"י: שרים].

האָבן אַ שייכות, דאָס זיינען זייערע „צרכי המקדש", פונדעסטוועגן איז דאָ אויף זיי אַ ציווי חמור „והזר הקרב יומת": ניט נאָר וואָס דאָס ברענגט אים ניט קיין תוספת קדושה, נאָר, פאָר־קערט, דאָס ברענגט ר"ל צום ענין ההעדר פון זיין עצם מציאות („יומת"):

על אחת כמה וכמה וועז עס רעדט זיך וועגן דער מחיצה והבדלה בין ישראל לעמים, אַז וועז מ'וויל „מערב" זיין (ניט דורך גיור כהלכה) אַן אמת'ן „זר", איינעם פון צווישן די „עמים"[26*] אין עם ישראל, מיטן חשבון אַז עס איז טאָקע אַ היזק און סכנה גדולה פאָר אידן, אַבער דערפאָר וועט מען טאָן אַ טובה אַ ניט אידן — איז עס פונקט דער היפך: דאָס איז פאָר אים אַ היזק גדול, ער וועלט אַ זאָך פון אַ תקלה גדולה פאָר אַלעמען — ביז צום היפך פון זיין מציאות[27],

דוקא וועז מען רירט ניט אָן דאָס וואָס דער בורא עולם ונותן התורה האָט געמאַכט, דעם „המבדיל בין ישראל לעמים" — דערגרייכט מען צום אמת'ן שלום[28] וטוב בעולם, פאָר אַלע באי עולם[29].

(משיחת ש"פ במדבר תשל"ד)

26*) שאפילו הטובים שבהם — עליהם נאמר ועמדו זרים (ישעי' סא, ח). ולהעיר מערכין יא, ב.

27) ראה סנהדרין נח, סע"ב: אזהרה שלהן זו היא מיתתן.

28) ראה זבחים (קטז, סע"א) שאו"ה באו — במ"ת — לבלעם והרגיעם שה' נותן התורה לישראל כו' בשלום.

29) שכולל גם או"ה (משנה ר"ה פ"א מ"ב. וראה רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ג: כל אחד ואחד מבאי העולם. שם סוף הל' שמיטה ויובל. ולהעיר ממש"כ (הל' מלכים ספ"ח) דחסידי או"ה יש להם חלק לעוה"ב. וראה לקו"ש ח"ח ע' 345-6 בהערות).